

ŠPECIÁLNE KNIŽNÍČNÉ FONDY UNIVERZITNEJ KNIŽNICE UMB

Mgr. Zdenka Gondová

Univerzitná knižnica UMB v spolupráci s fakultami Univerzity Mateja Bela buduje špecializované knižnice. Od svojich začiatkov získavala do fondu, či už darom alebo bohatou akvizičnou činnosťou, hodnotné dokumenty. Najzaujímavejšie knižničné fondy sa rozhodla vyčleniť a sprístupniť ich študentom, vedeckým a pedagogickým pracovníkom univerzity, ďalším odborníkom, a tiež laickej verejnosti.

Jedna z prvých špecializovaných knižníc v Univerzitnej knižnici UMB bola **Knižnica profesora Bradleyho**, umiestnená v Politologickej študovni. Univerzitná knižnica ju získala do fondu v roku 1998. Používateľom je k dispozícii 1 393 dokumentov na prezenčné štúdium. V online katalógu je možné vyhľadať publikácie po zadaní umiestnenia *Knižnica prof. Bradleyho*.

Jan František Nejez Bradley bol pôvodom Čech. V roku 1949 sa mu podarilo ujsť z Československa, kde bol navyše väznený v Jáchymove. V Nemecku získal status politického imigranta. Neskôr odcestoval a žil vo Veľkej Británii. Tu si k pôvodnému menu pridal priezvisko hostiteľskej rodiny. Z Jana Františka Nejeza sa tak cez noc stal John F. N. Bradley. Na Cambridgeskej univerzite získal doktorát zo súčasnej ruskej histórie a v roku 1962 v Paríži na Univerzite v Sorbonne druhý doktorát z medzinárodných vzťahov. Od roku 1980 pôsobil na univerzitách v Stanforde, Cambridgi, Manchestri, Štrasburgu a ďalších. Po roku 1990 sa čiastočne vrátil do Čiech, kde prednášal na vysokej škole ekonomickej. Striedavo žil vo Veľkej Británii a Francúzsku. Vydal dvadsaťpäť publikácií, v ktorých sa primárne zaoberal históriou a problematikou studenej vojny v päťdesiatych rokoch 20. storočia.

Druhá špecializovaná knižnica je **Knižnica profesora Plintoviča**. Do fondu Univerzitnej knižnice UMB bola spracovaná v roku 2007. Pôvodne bola uložená v čiastkovej knižnici pracoviska Ústavu vedy a výskumu UMB. Od roku 2019 bola dislokovaná priamo do univerzitnej knižnice v depozite Referátu absenčných výpožičiek. Knižnica obsahuje 1 183 dokumentov, ktoré je možné v online katalógu vyhľadať po zadaní umiestnenia *Knižnica prof. Plintoviča*.

Ivan Plintovič bol slovenský vedec, pedagóg, literárny kritik, literárny teoretik a esejista. Študoval na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Kariérne začínal na gymnáziu v Malackách. Od roku 1959 pôsobil ako vysokoškolský učiteľ na Pedagogickej fakulte v Banskej Bystrici, kde sa neskôr stal vedúcim Katedry slovenského jazyka a literatúry. Venoval sa literárnovednému výskumu v oblasti teórie a metodiky vyučovania literatúry, výskumu lyrizovanej prózy a súčasnej poézie. Zastával rôzne funkcie v Zväze slovenských spisovateľov a podporoval literárny život v stredoslovenskom regióne. V posledných rokoch života sa venoval literárnej esejistike a literárnej kritike.

Tretia špecializovaná knižnica je zbierka historických dokumentov 18. – 20. storočia, ktorá bola v dvoch etapách – v rokoch 2011 a 2017 – vyhlásená

Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky za **Historický knižničný fond Univerzitnej knižnice UMB**. V súčasnosti obsahuje tristoštyri vzácnych dokumentov vrátane príväzkov z oblasti histórie, jazykovedy, pedagogiky, geografie, zoológie, botaniky, umenia a krásnej literatúry. Najvzácnejšie exempláre zbierky sú diela Mateja Bela *Adparatvs Ad Historiam Hvgariae* vydané v roku 1735 v Bratislave u tlačiara Jána Pavla Royera a *Notitia Hvgariae...* z roku 1736 vydané vo Viedni. Najstarší dokument zbierky je dielo Jána Amosa Komenského *Orbis sensualium pictus* vydané v roku 1760 v Norimbergu. Zo slovacikálnych dokumentov sú v zbierke zastúpené tituly *Cirillo-Metodiada* básnika Jána Hollého vydaná v roku 1835 v Budíne, druhý zväzok slovníka Antona Bernoláka *Slowár slowenski-česko-latinsko-německo-uherski* vydaný medzi rokmi 1825 a 1827 v Budapešti a ďalšie. V dokumentoch sa nachádzajú rôzne pečiatky, vzácne exlibrisy i rukopisné posesorské záznamy. Fond je uložený vo Vzdelávacom centre Mateja Bela a prezenčne prístupný bádateľskej verejnosti v Univerzálnej študovni. V online katalógu je možné publikácie vyhľadať po zadaní umiestnenia *Historický knižničný fond*.

Posledná špecializovaná, a i najmladšia knižnica, je **Knižnica poľských dejín a kultúry**. Začala sa budovať v roku 2022 v spolupráci s Katedrou histórie Filozofickej fakulty UMB. Špecializovaný knižničný fond je venovaný poľským dejinám a kultúre. Vytvorenie knižnice si vyžiadala dlhoročná absencia poľskej odbornej literatúry o dejinách Poľska v slovenských akademických knižniciach, ako aj realizácia študijného programu Stredoeurópske historické štúdiá. Fond sa bude postupne budovať z knižných darov od rôznych, predovšetkým poľských, inštitúcií. Používatelia si môžu tituly vypožičať v Referáte absenčných výpožičiek, prípadne aj prostredníctvom medziknižničnej výpožičnej služby. V online katalógu je publikácie možné vyhľadať po zadaní umiestnenia *Knižnica poľských dejín a kultúry* <https://www.facebook.com/kniznica.polskych.dejin.bb>.

Okrem špecializovaných knižníc si môžu používatelia vyhľadať v online katalógu prostredníctvom umiestnenia *Hudba* aj CD nosiče s vážnou, ľudovou či popovou hudbou. Nachádzajú sa v Pedagogickej študovni a sú určené na prezenčné štúdium. Podľa umiestnenia *Voľný výber* si tiež môžu vyhľadať beletriu a populárno-náučnú literatúru a absenčne si ju vypožičať v Referáte absenčných výpožičiek.

Použitý zdroj:

- [1] ŠÍŠKA, Miroslav. Proč se z Jana Nejeze stal John Bradley. In: *Rudé právo*. ISSN 0032-6569. 1995, roč. 5, č. 129, s.13.
- [2] Ivan Plintovič. In: *Literárne informačné centrum* [online]. Bratislava: Literárne informačné centrum, 2003 – 2022. [cit. 2022-05-31]. Dostupné na: <https://www.litcentrum.sk/autor/ivan-plintovic/zivotopis-autora>
- [3] GONDOVÁ, Zdenka. *Historický knižničný fond Univerzitnej knižnice Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici: Bibliografický súpis*. 2.doplnené vydanie. Banská Bystrica: Belianum, 2019. ISBN978-80-557-1601-5. 122 s.
- [4] Knižnica poľských dejín a kultúry. In: *Univerzitná knižnica Univerzity Mateja Bela* [online]. Banská Bystrica: Univerzitná knižnica UMB, 2021 [cit. 2022-05-31]. Dostupné na: <https://kniznica.umb.sk/sluzby-a-fondy/kniznicny-fond/kniznica-polskych-dejin-a-kultury.html>